

رشد آسیب‌های اجتماعی در دانش‌آموزان / هجوم آسیب‌های روانی در غیبت «مشاور»

به گزارش سلامت نیوز به نقل از روزنامه جام جم، «وضعیت شیوع آسیب‌های اجتماعی در میان دانش‌آموزان نگران‌کننده است.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از روزنامه جام جم، «وضعیت شیوع آسیب‌های اجتماعی در میان دانش‌آموزان نگران‌کننده است. عمده این آسیب‌ها عبارت است از بی‌تابی و پایین آمدن تاب‌آوری، اعتیاد به دخانیات و مواد مخدر، بزه یا آسیب به خود، ترک تحصیل، خشونت، بی‌اخلاقی‌ها و ناهنجاری‌ها.» این نیز گفته معاون فعلی پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش است.

فاصله میان این دو اظهارنظر تقریباً چهار سال است، یعنی در نزدیک به ۱۵۰۰ روز، مشکل ثابت مانده ولی به جای این که برای حل آن چاره‌اندیشی اساسی شود فقط دردها از سالی به سال دیگر از زبان مسئولان روایت شده‌اند. در این میان آنچه ثابت مانده نیز عدد مربوط به کمبود مشاور در مدارس است؛ کمبودی که چهار سال پیش و قبل‌تر از آن نیز ۳۰ هزار نفر برآورد می‌شد و اکنون نیز از همین حجم کمبود حرف زده می‌شود. پس گذر سال‌ها به چه کار نظام آموزش و پرورش کشور می‌آید وقتی که قرار است کمبودها همیشه باقی بمانند و مشکلات ریشه‌دارتر شود؟

کمبود مشاوران تحصیلی و تربیتی در مدارس، درست به اندازه کمبود معلم در کشورمان قدمت دارد اما در حالی که سهم بسیاری از مدارس از مشاوران و سهم بسیاری از دانش‌آموزان از خدمات مشاوره صفر است، مسئولان همچنان طرح مشکل می‌کنند؛ گویی آنها مطالبه‌گرند و مردم، مسئول وضع موجود، البته اصغر باقرزاده، معاون پرورشی وزارت آموزش و پرورش به باشگاه خبرنگاران اعلام کرده که امسال هم ورود دانشگاه فرهنگیان تا ۳۰۰۰ نفر افزایش یافته و هم حدود ۳۰۰۰ نفر از طریق آزمون استخدامی برای مشاوره در مدرسه جذب می‌شوند اما همین که او اعلام می‌کند «اکنون حدود ۳۰ هزار مشاور در مدارس کمبود داریم» پنبه آن خبر خوب زده می‌شود، چراکه حجم ورودی‌ها در مقابل نیاز واقعی مدارس به مشاور مثل فیل است در برابر فنجان.

بار ایران روی دوش ۱۲ هزار مشاور

نظام آموزش و پرورش کشورمان در همه ابعاد گرفتار کمبودهاست؛ علتش نیز نگاه هزینه‌بر بودن آن است که همیشه از دولتی به دولت دیگر ارث رسیده است اما این نظام در عین حال که خودش به واسطه کمبودهای درونی اش زمینه‌ساز بسیاری از مشکلات است، بار مشکلاتی را که از خانواده و اجتماع به آن تحمیل می‌شود نیز به دوش می‌کشد که این وضعیت در موضوع آسیب‌های اجتماعی و پیوند آن با جمعیت دانش‌آموزی به خوبی قابل مشاهده است.

سال ۹۷ «طرح نماد» که نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان است، حدود سه میلیون دانش‌آموز را در آزمون غربالگری سلامت روان و اجتماعی در چهار زمینه وضعیت روحی و روانی، آسیب‌های روان‌شناختی، حیطه مثبت روان‌شناختی، مسائل مدرسه و خانواده و کیفیت زندگی بررسی کرد که نتایج آن همان شد که معاون سابق پرورشی و فرهنگی وزارتخانه این‌طور خلاصه‌اش کرد: «یک درصد دانش‌آموزان به شدت در معرض آسیب‌های روانی و اجتماعی هستند و نیاز به درمان دارند.

۳۰ درصد هم به شدت به توانمندسازی نیاز دارند، زیرا در معرض آسیب‌های اجتماعی قرار دارند.» از آن سال به بعد هر زمان که این غربالگری انجام می‌شود فقط بخش کوچکی از جمعیت دانش‌آموزی را مورد مطالعه قرار می‌دهد به طوری که هیچ‌زمانی نبوده که هر ۱۵ یا ۱۶ میلیون دانش‌آموز کشور تحت رصد قرار بگیرند. علت را سال ۹۸ معاون پرورشی وقت وزارتخانه این‌طور شرح داد که «آزمون سلامت روان برای همه دانش‌آموزان ۲۰ میلیارد تومان هزینه دارد در حالی که بودجه آسیب‌های اجتماعی آموزش و پرورش فقط یک میلیارد تومان است.»

حدیث مفصل را می‌توان از این مجمل خواند و توضیح داد که چرا با وجود مسجل بودن انواع آسیب در جمعیت دانش‌آموزی از رفع معضل کمبود مشاور در مدارس نیز خبری نیست، اکنون طبق آمارهای رسمی، کار و بار مشاوره تحصیلی و تربیتی در مدارس با فعالیت ۱۲ هزار مشاور می‌گذرد که همه آنها نیز در مدارس حضور ندارند بلکه در هسته‌های مشاوره‌ای فعالیت می‌کنند که در بیرون از مدارس و در مراکز استان‌ها مستقر شده‌اند؛ گویی دانش‌آموزان شهرهای کوچک، روستاها و مناطق عشایری نیازی به خدمات مشاوره ندارند.

این خدمات رایگان هم نیست و از خانواده‌ها مبالغی دریافت می‌شود که در نوع خود ترمزی برای مراجعه به مشاوران است. حالا همین مشاوران نیز به تعداد کافی در دسترس نیستند و رقم مقبول ۴۰ هزار مشاور برای مدارس سراسر کشور هیچ‌گاه محقق نشده است به طوری که باقرزاده، معاون پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش در تازه‌ترین اعلام خود همچنان از کمبود ۳۰ هزار مشاور خبر داده است.

چرا مشاوره مهم است؟

ارائه آموزش درمورد مسائل روان‌شناختی و اجتماعی، راهنمایی شغلی، مشاوره تحصیلی و مداخله زودهنگام در بحران‌ها از مهم‌ترین فواید وجود مشاور در مدارس است. درست است که اکنون مشاوره در حوزه‌های مختلف در مراکز آزاد و دولتی قابل دسترس است اما برای یک دانش‌آموز کم‌سن و سال هیچ خدمتی از مشاوره‌ای که در محیط مدرسه، توسط فردی امین، قابل اعتماد و البته همیشه در دسترس ارائه می‌شود، مفیدتر نیست.

نیره سادات عبداللهی مقدم، روان‌شناس نیز همین اعتقاد را دارد و می‌گوید: «بهداشت روان همان سلامت فکر و قدرت سازگاری فرد با محیط و اطرافیان است. بنابراین تامین سلامت و بهداشت روان دانش‌آموزان موضوع مهمی است که باید به آن توجه شود، زیرا هر چه میزان بهداشت روانی دانش‌آموزان بیشتر باشد، فرصت شکوفایی و بهره‌مندی از زندگی و ارتباطات سالم اجتماعی نیز برای او بیشتر فراهم می‌شود.

پس وظیفه مدرسه فقط مهیا کردن بستر تحصیل نیست بلکه باید با به خدمت گرفتن مشاوران کارآمد برای بالا بردن نیروی عقلی دانش‌آموزان، آشنا کردن آنها با مسائل اجتماعی و اخلاقی، اصلاح رفتارهای ناسازگارانه و تامین بلوغ عاطفی و سلامت روانی دانش‌آموزان نیز تلاش کند.»